Sygn. akt V CZ 83/06

POSTANOWIENIE

Dnia 15 listopada 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)
SSN Antoni Górski (sprawozdawca)
SSN Iwona Koper

w sprawie z powództwa J. K. i F. K.

przeciwko J. S. i R. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 15 listopada 2006 r.,

zażalenia powoda J. K.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w […]

z dnia 24 lipca 2006 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z 24 lipca 2006 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powoda J. K. z powodu nieuiszczenia opłaty podstawowej w wysokości 30 zł. Sąd uznał, że strona częściowo zwolniona od kosztów sądowych, która składając skargę kasacyjną wnosi jednocześnie o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od skargi kasacyjnej, winna uiścić opłatę podstawową w chwili wnoszenia skargi kasacyjnej. W zażaleniu powód wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie powód reprezentowany jest przez zawodowego pełnomocnika i był częściowo zwolniony od kosztów sądowych, tj. w zakresie wpisu od apelacji. Sąd Apelacyjny odrzucając skargę uznał, że bez znaczenia pozostaje fakt, iż powód w skardze kasacyjnej zawarł wniosek o zwolnienie od kosztów postępowania kasacyjnego. Sąd wyraził pogląd, iż strona uchybiła obowiązkowi uiszczenia opłaty podstawowej przy wnoszeniu skargi kasacyjnej.

Opłata podstawowa pobierana jest w sprawach, w których przepisy nie przewidują opłaty stałej, stosunkowej lub tymczasowej. Stanowi ona minimalną opłatę, którą strona jest obowiązana uiścić od pisma podlegającego opłacie. Zgodnie z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 ze zm.) opłatę podstawową pobiera się także od podlegających opłacie pism wnoszonych przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych przez sąd, chyba że ustawa stanowi inaczej. Ponadto art. 100 ust. 2 zd. 2 u.k.s.c. stanowi, że strona, której sąd przyznał całkowite zwolnienie od kosztów sądowych, ma obowiązek uiścić opłatę podstawową, o której mowa w art. 14, od wszystkich pism podlegających opłacie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Zgodnie z art. 130^2 § 3 k.p.c., sąd odrzuca bez wezwania o uiszczenie opłaty pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego środki odwoławcze lub środki zaskarżenia (apelację, zażalenie, skargę kasacyjną, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia,

sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty, skargę na orzeczenie referendarza sądowego) podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia. Mechanizm ten służy przyspieszeniu cywilnego postępowania sądowego, ma na celu odciążenie sądu od czynności związanych z wezwaniami do uiszczania tych opłat.
Na wstępie należy zauważyć, że użyte w art. 130^2 § 3 k.p.c. pojęcie opłaty „w wysokości stałej" obejmuje nie tylko opłatę stałą, o której mowa w art. 11 u.k.s.c., ale również opłatę podstawową. Sąd Najwyższy dał temu wyraz w postanowieniu z dnia 30 maja 2006 r., I CZ 23/06, niepubl. Pogląd ten podziela również skład Sądu Najwyższego rozpoznający niniejsze zażalenie. Powyższe prowadzi do wniosku, że strona, która uzyskała już zwolnienie od kosztów sądowych, zobowiązana jest wnieść bez wzywania opłatę podstawową w wysokości 30 zł, pod rygorem odrzucenia pisma, przewidzianym w art. 130^2 k.p.c. (Por. postanowienie SN z 2 czerwca 2006 r., II UZ 14/06, niepubl., postanowienie SN z 11 lipca 2006 r., I CSK 146/06, postanowienie SN z 26 lipca 2006 r., IV CZ 59/06, niepubl., postanowienie SN z 8 sierpnia 2006 r., I CSK 170/06, niepubl., postanowienie SN z 28 sierpnia 2006 r., IV CSK 166/06, niepubl., uchwała z 26 września 2006 r., II UZP 11/06, niepubl., uchwała SN z 13 października 2006 r., III CZP 75/06, niepubl.).

Należy jednak zwrócić uwagę, iż wykładnia językowa art. 14 ust. 2 u.k.s.c. prowadzi do wniosku, że w przepisie tym chodzi o pisma wymienione w art. 3 ust. 2, składane przez stronę, która przed ich wniesieniem została przez sąd zwolniona od kosztów sądowych. Przewidziany w tym przepisie obowiązek pobrania opłaty podstawowej nie dotyczy tym samym pism podlegających opłacie, o których mowa w art. 3 ust. 2, jeżeli dopiero został zgłoszony w nich wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych (Por. uchwała SN z 13 października 2006 r., III CZP 75/06. niepubl.).

Zgłoszenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powoduje, że obowiązek uiszczenia należnej opłaty zostaje odsunięty w czasie. W orzecznictwie utrwalił się bowiem pogląd, że w sytuacji, w której pismo podlegające opłacie zawiera wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, należy najpierw rozpoznać ten wniosek, a dopiero w razie odmowy żądać opłaty (zob. w szczególności

orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 1956 r., 1 CZ 134/56, OSN 1957, nr 3, poz. 84, z dnia 6 grudnia 1958 r., 1 CR 992/58, OSN 1960, nr 2, poz. 45, z dnia 13 sierpnia 1959 r., 4 CZ 95/59, NP 1961, nr 9, s. 1192. z dnia 2 listopada 1962 r., II CZ 121/62, OSNCP 1963, nr 7-8, poz. 182, z dnia 20 grudnia 1966 r., II CZ 146/66, OSNCP 1967, nr 6, poz. 113, z dnia 14 stycznia 1972 r., III CRN 448/71. OSPiKA 1972, nr 7-8, poz. 144, z dnia 26 lutego 1976 r., III CZP 11/76, OSNCP 1976, nr 7-8, poz. 162, a także z dnia 26 lipca 2006 r., IV CZ 57/06, niepubl.).

Obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej powstanie dopiero w razie uwzględnienia wniosku i przyznania stronie całkowitego zwolnienia od kosztów sądowych. Zgodnie bowiem z art. 100 ust. 2 zd. drugie u.k.s.c., strona, której sąd przyznał całkowite zwolnienie od kosztów sądowych, ma obowiązek uiścić opłatę podstawową, o której mowa w art. 14 u.k.s.c. Jeżeli natomiast wniosek o zwolnienie od kosztów zostanie oddalony w całości lub w części, zaktualizuje się obowiązek uiszczenia stosownej opłaty stałej lub stosunkowej.

Należy uznać, iż aktualność zachowało dotychczasowe zapatrywanie, iż dopiero w razie oddalenia zgłoszonego przez zawodowego pełnomocnika strony wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie poniesienia należnej od środka odwoławczego lub środka zaskarżenia opłaty w wysokości stałej lub stosunkowej, przewodniczący wzywa pełnomocnika do opłacenia tych środków w terminie tygodniowym, (zob. postanowienie SN z 4 października 2006 r., I CZ 81/06, niepubl). Należy stwierdzić, iż również dopiero w przypadku uwzględnienia wniosku o zwolnienie strona ma obowiązek uiścić opłatę podstawową w wysokości 30 zł.

Reasumując, nie można podzielić poglądu, że strona, która występuje o zwolnienie przez sąd od kosztów sądowych, obowiązana jest do uiszczenia opłaty podstawowej jeszcze przed rozpoznaniem jej wniosku.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji (art. 398^{15} § 1 k.p.c. w zw. z art. 394^{1} § 3 k.p.c.)

db